

Нагнибіда Володимир Іванович

*кандидат юридичних наук, доцент,
старший науковий співробітник*

*Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва
імені академіка Ф.Г. Бурчака НАПрН України*

Нагнибеда Владимир Иванович

*кандидат юридических наук, доцент,
старший научный сотрудник*

*Научно-исследовательского института частного права и предпринимательства
имени академика Ф.Г. Бурчака НАПрН Украины*

Nahnybida Volodymyr

PhD in Law, Associated Professor, Senior Scientific Researcher

*F.G. Burchak Scientific-Research Institute of Private Law and Entrepreneurship
of National Academy of Law Sciences of Ukraine*

ORCID: 0000-0003-4233-7173

DOI: 10.25313/2520-2308-2020-3-5763

ВИЗНАЧЕННЯ ПРАВА, ЗАСТОСОВУВАНОВОГО ДО ЗДАТНОСТІ СТОРИН НА УКЛАДЕННЯ АРБИТРАЖНОЇ УГОДИ

ОПРЕДЕЛЕНИЕ ПРАВА, ПРИМЕНИМОГО К СПОСОБНОСТИ СТОРОН К ЗАКЛЮЧЕНИЮ АРБИТРАЖНОГО СОГЛАШЕНИЯ

DETERMINING OF THE LAW APPLICABLE TO THE ABILITY OF THE PARTIES TO CONCLUDE THE ARBITRATION AGREEMENT

Анотація. У статті уперше у вітчизняній юридичній літературі системно досліджуються питання щодо визначення права застосовуваного до здатності сторін міжнародних комерційних відносин до укладення арбітражної угоди. Проаналізовано чинні норми міжнародних актів, якими врегульовується порядок визначення права, застосовуваного до встановлення здатності сторін спору до укладення арбітражної угоди, а також положення законодавства, зокрема, норми Нью-Йоркської конвенції про визнання та виконання іноземних арбітражних рішень 1958 р., Європейської конвенції про зовнішньоторговельний арбітраж 1961 р., Закони України «Про зовнішньоекономічну діяльність» та «Про міжнародне приватне право». На основі цього, зроблено висновок, що термін «*capacity*», який перекладається в розумінні наведених актів як здатність до укладення арбітражної угоди, стосується як фізичної та юридичної здатності особи укладати арбітражну угоду для вирішення міжнародних комерційних спорів, так і подальшої можливості сторін такої угоди бути учасниками арбітражного розгляду із відповідними процесуальними правами та обов'язками. Встановлено, що сторонами арбітражних угод можуть бути як фізичні, так і юридичні особи, а також публічні утворення (держави і їх органи, інші територіальні утворення з правом вчинення правочинів від власного імені). Встановлено, що здатність особи до укладення арбітражної угоди визначається на основі права, застосовуваного до сторін (*under the law applicable to them*), яким є право особистого закону. В залежності від того чи укладається арбітражна угода фізичними чи юридичними особами колізійні критерії визначення застосовуваного права досить різняться. На основі аналізу правозастосовної практики встановлено, що на сьогодні встановлення права, яке застосовується до здатності сторони бути стороною контракту, в тому числі арбітражної угоди, і вважатись пов'язаною її положеннями, може визначатись двома способами: 1) на основі прямого методу шляхом застосування колізійних норм права, застосовуваного до сторони; 2) на основі непрямого методу шляхом встановлення наміру такої сторони угоди вважати себе зобов'язаною в контексті застосування права, обраного сторонами (або визначеного судом чи складом арбітражу) як право, застосовуване до контракту.

Ключові слова: правозастосування, арбітраж, правосуб'єктність, арбітражна угода, склад арбітражу, арбітрабільність.

Аннотация. В статье впервые в отечественной юридической литературе системно исследуются вопросы определения права, применяемого к способности сторон международных коммерческих отношений к заключению арбитражного соглашения. Проанализированы действующие нормы международных актов, которыми регулируется порядок определения права, применяемого к установлению способности сторон спора к заключению арбитражного соглашения, а также положения законодательства, в частности, нормы Нью-Йоркской конвенции о признании и приведении в исполнение иностранных арбитражных решений 1958 г., Европейской конвенции о внешнеторговом арбитраже 1961 г., Законы Украины «О внешнеэкономической деятельности» и «О международном частном праве». На основе этого сделан вывод, что термин «capacity», который переводится в понимании приведенных актов как способность к заключению арбитражного соглашения, касается как физической и юридической способности лица заключать арбитражное соглашение для решения международных коммерческих споров, так и последующей возможности сторон такой сделки быть участниками арбитражного разбирательства с соответствующими процессуальными правами и обязанностями. Установлено, что сторонами арбитражных соглашений могут быть как физические, так и юридические лица, а также публичные образования (государства и их органы, другие территориальные образования с правом совершения сделок от своего имени). Установлено, что способность человека к заключению арбитражного соглашения определяется на основе права, применяемого к сторонам (*under the law applicable to them*), которым является право личного закона. В зависимости от того заключается арбитражное соглашение физическими или юридическими лицами коллизионные критерии определения применимого права достаточно различаются. На основе анализа правоприменительной практики установлено, что на сегодня установление права, применимого к способности стороны быть стороной контракта, в том числе арбитражного соглашения, и считаться связанной его положениями, может определяться двумя способами: 1) на основе прямого метода путем применения коллизионных норм права, применяемого к стороне; 2) на основе косвенного метода путем установления намерения такой стороны сделки считать себя обязанной в контексте применения права, избранного сторонами (или определенного судом или составом арбитража) как право, применяемое к договору.

Ключевые слова: правоприменение, арбитраж, правосубъектность, арбитражное соглашение, состав арбитража, арбитрабельность.

Summary. For the first time in the domestic legal literature, the article systematically examines the issues of determining the law applicable to the ability of parties to international commercial relations to conclude an arbitration agreement. Author analyzes the current norms of international acts that govern the procedure for determining the law applicable to establishing the ability of parties to a dispute to conclude an arbitration agreement, as well as legislative provisions, in particular, the rules of the New York Convention on Recognition and Enforcement of Foreign Arbitral Awards of 1958, European Convention on International Commercial Arbitration of 1961, Laws of Ukraine «On Foreign Economic Activity» and «On International Private Law». Based on this, it was concluded that the term «capacity», which is translated in the understanding of the above acts as the ability to conclude an arbitration agreement, refers to both the physical and legal ability of a person to conclude an arbitration agreement to resolve international commercial disputes, and the subsequent possibility of the parties to such a transaction to be parties of the arbitration proceedings with relevant procedural rights and obligations. It has been established that parties to arbitration agreements can be both individuals and legal entities, as well as public entities (states and their bodies, other territorial entities with the right to make transactions on their own behalf). It has been established that a person's ability to conclude an arbitration agreement is determined on the basis of the law applicable to the parties (*under the law applicable to them*), which is the personal law. Depending on whether the arbitration agreement is concluded by individuals or legal entities, the conflict criteria for determining the applicable law vary quite a lot. Based on the analysis of law enforcement practice, it was established that today the establishment of the law applicable to the ability of a party to be a party to a contract, including an arbitration agreement, and considered to be bound by its provisions, can be determined in two ways: 1) on the basis of a direct method by applying conflict of law rules, applied to the party; 2) on the basis of an indirect method, by establishing the intention of such a party to the transaction to consider itself obligated in the context of the application of the law chosen by the parties (or determined by the court or the arbitral tribunal) as the law applicable to the contract.

Key words: law enforcement, arbitration, legal capacity, arbitration agreement, arbitral tribunal, arbitrability.

Постановка проблеми. Визначення права застосовуваного до здатності сторін щодо укладення арбітражної угоди є одним із завдань, яке неодмінно постає перед складом арбітражу при вирішенні міжнародних комерційних спорів. За своїм змістом

це завдання охоплюється першим етапом правозастосування, коли склад міжнародного комерційного арбітражу встановлює передумови арбітражу до яких належать визначення дійсності («*null and void*»), чинності («*operative*») та виконуваності арбітражної

угоди («*capable of being performed*»), здатності сторін до її укладення («*capacity to arbitrate*»), встановлення місця арбітражу («*seat of arbitration*»), арбітрабельності спору («*arbitrability of disputes*») тощо. Ретельне вивчення та встановлення наведених передумов має велике значення для визначення компетенції складу арбітражу на вирішення конкретного спору, а тому від того на скільки точно та юридично коректно буде проведено таку правозастосовчу діяльність складом арбітражу, залежить у тому числі і можливість виконання постановленого у справі рішення, адже відповідно до ст. V (1) (a) Конвенції про визнання та виконання іноземних арбітражних рішень 1958 р. [1] (далі за текстом — Конвенція 1958 року) однією з підстав для відмови у визнанні та виконанні іноземного арбітражного рішення є наявність «дефекту правоздатності сторін арбітражної угоди *відповідно до застосовуваного до них права*». Тому у випадку встановлення вказаних обставин у визнанні та виконанні арбітражного рішення може бути відмовлено на прохання сторони, проти якої таке рішення постановлене.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Вказане питання, будучи суто практичним та вузьким аспектом, переважно не перебуває в полі зору юридичної громадськості та науковців. Разом з тим, значимість та правові наслідки коректного визначення права застосовуваного до здатності сторін на укладення арбітражної угоди, спонукали окремих представників арбітражної спільноти до вивчення цього питання. Так окремі аспекти досліджуються у працях вітчизняних вчених О. Крупчана [2], Я. Петрова [3], Ю. Притики [4], Т. Сліпачук [5] та ін. Однак цілісного та системного дослідження вказаного питання наразі вітчизняними вченими не здійснено.

У зв'язку з цим, **метою статті** є дослідження порядку встановлення (визначення) права, що застосовується до сторін спору при визначенні їх здатності до укладення арбітражної угоди при вирішенні міжнародних комерційних спорів в арбітражах та його обсягу застосування.

Виклад основного матеріалу. Відповідно до ст. II (1) Конвенції 1958 року держави-учасниці цієї конвенції визнають письмові угоди, укладені як у формі арбітражного застереження в договорі, так і у формі арбітражної угоди окремо від основного договору чи шляхом обміну листами щодо передачі спорів, які вже виникли між ними, чи майбутніх спорів у зв'язку з договірними чи іншими відносинами. Таким чином, наявність арбітражної угоди є підставою для передачі спору на вирішення арбітражу, щодо якого сторони домовились у такій угоді. Суд держави-учасниці конвенції в разі, коли до нього надходить

позов у спорі, щодо якого сторони уклали арбітражне застереження, повинен на прохання однієї зі сторін направити сторони в арбітраж, якщо не встановить, що таке арбітражне застереження є недійсне, втратило чинність чи не може бути виконане (ст. II (3) Конвенції 1958 року). Таким чином, від дійсності, чинності та виконаності арбітражної угоди залежить можливість реалізації її положень, формування компетенції міжнародного комерційного арбітражу щодо вирішення спору та, зрештою, виконання прийнятого рішення. Серед питань, які оцінюються на цьому етапі правозастосування арбітрами є також питання правоздатності сторін арбітражного спору, тобто чи були сторони, які підписали арбітражну угоду правоздатними в розумінні вимог ст. V (1) (a) Конвенції 1958 року, яка передбачає, що сторони арбітражної угоди повинні бути фактично та юридично спроможні діяти як суб'єкти права, у т.ч. й бути стороною арбітражної угоди («*...the parties to the agreement referred to in article II were, under the law applicable to them, under some incapacity...*»). Не торкаючись у цій статті сутності терміну «*incapacity*», про що детально йшлося у одній із попередніх статей [6, с. 73], відзначимо, що положення ст. V (1) (a) на практиці тлумачаться досить широко і стосуються будь-якого дефекту правосуб'єктності (як дієздатності, так і правоздатності) сторони арбітражної угоди. З цього приводу ст. VI (2) Європейської конвенції про зовнішньоторговельний арбітраж 1961 року [7] передбачає, що при вирішенні питання стосовно існування та дійсності арбітражної угоди, суди договірних держав, повинні встановлювати дійсність такої угоди у світлі «правоздатності сторін, відповідно до права застосовуваного до них» («*... capacity of the parties, under the law applicable to them...*»), і з урахуванням інших питань, таких як право, якому сторони підпорядкували арбітражну угоду (ст. VI (2) (a)) право країни у якій було постановлено рішення (ст. VI (2) (b)) тощо. У цьому контексті, встановлюючи обсяг терміну «правосуб'єктність» (анг. — «*capacity*»), слід відмітити, що приведені положення міжнародних договорів та правозастосовна практика, виходить з того, що вони стосуються суто питань здатності такої сторони до укладення саме арбітражної угоди, тобто підписання окремої арбітражної угоди або контракту в якому міститься арбітражне застереження з відповідними пророгаційними та дерогаційними процесуальними наслідками, а також подальшої її здатності бути учасником арбітражного розгляду та виконувати відповідні процесуальні права та обов'язки. Зазначений обсяг елементів правосуб'єктності в розумінні ст. V (1) (a) Конвенції 1958 року та ст. VI (2) Європейської

конвенції про зовнішньоторговельний арбітраж 1961 року підлягає встановленню відповідно до права, застосованого до сторони, тобто її особистого закону. Як справедливо зазначає автор відомого коментаря Конвенції 1958 року А. Я. ван ден Берг «розробники Конвенції залишили відкритим питання щодо того як визначати «право, застосоване до сторони, відоме також як «особистий закон» («*personal law*» — В. Н.). Тим не менш, це питання повинно бути вирішене з допомогою колізійних норм права країни суду перед яким заявлене клопотання щодо виконання арбітражного рішення» [8, с. 276]. Звісно, що такі колізійні норми є відмінними у різних країнах, залежно від того чи має учасник арбітражної угоди статус фізичної особи чи юридичної, або ж статус суб'єкта публічного права (державного чи публічного органу). У випадку, коли учасник є фізичною особою, залежно від приналежності до громадянства його статус у різних країнах може визначатись за прив'язками права країни місця громадянства (*lex patriae*), місця проживання (*lex domicilii*), звичайного місця перебування (*habitual residence*) або ж місця найбільш тісного зв'язку (*proper law*). Разом з тим в ряді країн учасниками арбітражних угод, які укладаються з приводу здійснення прав та обов'язків за комерційними контрактами можуть бути лише сторони зі спеціальним комерційним статусом. Наприклад, в Україні такі угоди можуть укладатися лише фізичними особами — суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності, які мають постійне місце проживання на території України і мають статус фізичної особи-підприємця, «зареєстровані як підприємці» (ч. 2 ст. 5 Закону України «Про зовнішньоекономічну діяльність» [9]). В такому випадку, особистим законом такої сторони арбітражної угоди відповідно до ст. 19 Закону України «Про міжнародне приватне право» [10] буде право держави у якій фізична особа зареєстрована як підприємець, а за відсутності в такій державі вимог щодо обов'язкової реєстрації застосовуватиметься право держави основного місця здійснення підприємницької діяльності (*place of business*).

Крім цього, відповідно до ч. 2 ст. 5 Закону України «Про зовнішньоекономічну діяльність» фізичні особи, які не мають постійного місця проживання на території України, мають зазначене право (право на укладення зовнішньоекономічних договорів (контрактів) — В. Н.), якщо вони є суб'єктами господарської діяльності за законом держави, в якій вони мають постійне місце проживання або громадянами якої вони є.

У випадку, коли сторонами арбітражних угод є юридичні особи, їх особистий закон або націо-

нальності (*lex societatis*) залежно від країни може визначатись за такими критеріями як місце створення або реєстрації такої особи (США, Великобританія, Чехія, Бразилія, Перу, Венесуела, Україна), місце знаходження органів управління (Австрія, Польща, Литва, Німеччина, Португалія, Латвія), основне місце здійснення діяльності або основного виду діяльності (Сирія, Алжир), місце проживання (знаходження) засновників (бенефіціарів) юридичної особи. Окрім цього в низці країн в установчих документах можуть мати місце суттєві обмеження щодо можливості того чи іншого представника юридичної особи підписувати угоди від імені останньої та/або представляти її інтереси, у тому числі право підписувати мирові угоди, збільшувати або зменшувати розмір позовних вимог тощо.

В Україні щодо визначення особистого закону застосовано змішаний критерій. Відповідно до ст. 25 Закону України «Про міжнародне приватне право» особистим законом юридичної особи вважається право держави місцезнаходження юридичної особи, яким для цілей Закону є держава, у якій юридична особа зареєстрована або іншим чином створена згідно з правом цієї держави, а за відсутності таких умов або якщо їх неможливо встановити, застосовується право держави, у якій знаходиться виконавчий орган управління юридичної особи. Право укладати зовнішньоекономічні договори і відповідно арбітражні угоди такі юридичні особи мають з моменту «набуття ними статусу юридичної особи», яким є момент реєстрації у встановленому Законом порядку таких юридичних осіб у Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань (п. 4 ч. 1 ст. 1 Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб — підприємців та громадських формувань» [11]). Крім цього, слід мати на увазі, що окремі зауваження і застереження містяться у законодавствах та міжнародних актах щодо здатності публічних (державних) утворень та їх органів бути сторонами арбітражних угод.

Разом з тим, говорячи про здатність сторони до укладення арбітражної угоди (*ability to arbitrate*), слід відзначити, що у законодавствах більшості країн з приводу цього нічого не зазначається. Зокрема у праві США не міститься спеціальних положень щодо можливості сторони укласти арбітражну угоду. Разом з тим, на етапі виконання постановленого рішення суд країни місця виконання буде вирішувати на підставі своїх внутрішніх колізійних норм питання здатності сторін до укладення такої угоди на підставі ст. V (1) (a) Конвенції 1958 року, положення якої є обов'язковими для виконання країнами

учасниками. Немає спеціальних застережень щодо здатності укладати арбітражну угоду і у праві України. Хоча загальні положення законодавства щодо можливості бути учасниками зовнішньоекономічних контрактів лише фізичних осіб — підприємців та юридичних осіб все ж суттєво впливають на порядок визначення особистого закону таких учасників.

З точки зору правозастосування цікавим виглядає порядок застосування колізійних норм, визначених до права країни місця суду. Практика свідчить про існування двох підходів щодо встановлення права, яке застосовується до здатності сторони бути стороною арбітражної угоди: *прямого* та *непрямого*. Сутність **прямого методу** (*capacity method*) полягає у тому, що встановлення права, яке застосовується до здатності сторони бути стороною арбітражної угоди, і вважатись пов'язаною її положеннями визначається на основі безпосереднього застосування колізійних норм права. У той час як на основі **непрямого методу** встановлення такого права здійснюється шляхом встановлення наміру сторони арбітражної угоди вважати себе зобов'язаною в контексті застосування права, обраного сторонами (або визначеного судом чи складом арбітражу), як право, застосовуване до контракту (*validity method*) [6, с. 77].

Непрямий метод було сформульовано Верховним судом Великобританії при вирішенні справи *Dallah Real Estate & Tourism Holding Co v Ministry*

of Religious Affairs [12], коли, замість прямого правозастосування колізійних норм, було застосовано алгоритм з низки кроків: 1) встановлення права, застосовуваного до арбітражної угоди (чи це право, обране сторонами, чи право місця арбітражу); 2) виявлення критерію, на основі якого це право визначає дійсність такої угоди (чи дозволяє право сторони встановити її намір вважати себе зобов'язаною); 3) встановлення впливу права сторони на тлумачення наміру сторони вважати себе зобов'язаною за угодою [13, с. 629]. При цьому суд посилався на аналогічні справи, у яких питання правоздатності сторін та встановлення їх наміру вважати себе пов'язаними арбітражною угодою вирішувалось на підставі права, застосовуваного до контракту [6, с. 77].

Висновки. Підсумовуючи усе сказано, слід зазначити, що визначення права застосовуваного до здатності сторін укладати арбітражну угоду визначається за правилами колізійного принципу, сформульованими ст. V (1) (а) Конвенції 1958 року, який має назву «особистий закон» (*law applicable to the them (parties)*). Нехтування правилами або порушення вимог такого права при укладенні арбітражної угоди на етапі приведення до виконання постановленого арбітражного рішення може мати велике значення, адже за умови заперечень з боку відповідача може стати підставою для відмови у визнанні та виконанні арбітражного рішення.

Література

1. Convention on the Recognition and Enforcement of Foreign Arbitral Awards (New York, 1958). United Nation Organization. URL: <https://www.uncitral.org/pdf/english/texts/arbitration/NY-conv/New-York-Convention-E.pdf>. (дата звернення: 03.04.2020).
2. Крупчан О. Д. Дефектні арбітражні застереження // Міжнародний комерційний арбітражний суд: відповідність сьогоденню: зб. наук. праць / НАПрН України, НДІ приватного права і підприємництва; за ред. акад. О. Д. Крупчана. К.: Право України, 2013. С. 93–105.
3. Петров Я. Право, що застосовується до визначення правосуб'єктності сторін арбітражного спору // Матеріали III Міжнародних арбітражних чтень пам'яті академіка Побирченко І. Г. «Применимое право в международном коммерческом арбитраже. Практика применения Венской конвенции о договорах международной купли-продажи товаров». Сборник докладов. К.: МКАС при ТПП Украины, 2015. С. 106–110.
4. Притика Ю. Д. Міжнародний комерційний арбітраж: питання теорії та практики: монографія / Ю. Д. Притика. К.: Ін Юре, 2005. 516 с.
5. Слипачук Т. В. Некоторые актуальные вопросы международного коммерческого арбитража // Міжнародний комерційний арбітражний суд: відповідність сьогоденню: зб. наук. праць / НАПрН України, НДІ приватного права і підприємництва; за ред. акад. О. Д. Крупчана. К.: Право України, 2013. С. 102–169.
6. Нагнибіда В. І. Визначення здатності учасників міжнародних комерційних відносин до укладення арбітражної угоди. Університетські наукові записки. 2018. № 66. С. 69–80.
7. European Convention on International Commercial Arbitration. Geneva, 21 April 1961 Treaty Collection. United Nations Organization. URL: https://treaties.un.org/doc/Treaties/1964/01/19640107%2002-01%20AM/Ch_XXII_02p.pdf. (дата звернення: 03.04.2020).

8. Albert Jan van der Berg *The New York Arbitration Convention of 1958*. The Hague: Kluwer Law and Taxation Publishers, 1981. 480 p.
9. Про зовнішньоекономічну діяльність: Закон ВР УРСР від 16.04.1991 р. № 959-XII // Відомості Верховної Ради УРСР. 1991. № 29. Ст. 377.
10. Про міжнародне приватне право: Закон України від 23.06.2005 р. № 2709-IV. Верховна Рада України. Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2709-15>. (дата звернення: 03.04.2020).
11. Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб — підприємців та громадських формувань: Закон України від 15.05.2003 р. № 755-IV // Верховна Рада України. Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/755-15#n697>. (дата звернення: 03.04.2020).
12. Judgement of the Supreme Court of the United Kingdom, dated 3 November 2010 in the case «Dallah Real Estate & Tourism Holding Co v Ministry of Religious Affairs». Supreme Court of the United Kingdom. URL: <https://goo.gl/dPJfMv>. (дата звернення: 03.04.2020).
13. Cordero Moss G. *Legal capacity, Arbitration and Private International Law. Convergence and Divergence in Private International Law* / ed. by K. Boele- Woelki, T. Einhorn, D. Girsberger, S. Symeonides. Liber Amicorum Kurt Siehr. Utrecht: Eleven International Publishing, 2010. P. 619–635.

References

1. Convention on the Recognition and Enforcement of Foreign Arbitral Awards (New York, 1958). United Nations Organization. URL: <https://www.uncitral.org/pdf/english/texts/arbitration/NY-conv/New-York-Convention-E.pdf>. (дата звернення 03.04.2020).
2. Krupchan O.D. Defektni Arbitrazhni Zasterezhennia // Mizhnarodnyi Komertsiiyi Arbitrazhnyi Sud: Vidpovidnist Sohodenniu. Zb. Nauk. Prats / NAPrN Ukrainy NDI Pryvatnoho Prava I Pidpriemnytstva; Za Red. Akad. O.D. Krupchana. K.: Pravo Ukrainy 2013. S. 93–105.
3. Petrov Ya. Pravo, shcho Zastosovuietsia do Vyznachennia Pravosubiektnosti Storin Arbitrazhnoho Sporu. Materyaly III Mezhdunarodnykh Arbytrazhnykh Chtenyi Pamiaty Akademika Pobyrchenko Y. H. «Prymenymoe Pravo v Mezhdunarodnom Kommercheskom Arbytrazhe. Praktyka Prymeneniya Venskoï Konventsyy o Dohovorakh Mezhdunarodnoi Kuply-Prodazhy Tovarov». Sbornyk Dokladov. K.: MKAS pry TPP Ukrainy. 2015. S. 106–110.
4. Prytyka Yu. D. Mizhnarodnyi Komertsiiyi Arbitrazh: Pytannia Teorii ta Praktyky: Monohrafiia / Yu. D. Prytyka. K.: In Yure 2005. 516 s.
5. Slypachuk T. V. Nekotorye Aktualnye Voprosy Mezhdunarodnoho Kommercheskoho Arbytrazha // Mizhnarodnyi Komertsiiyi Arbitrazhnyi Sud: Vidpovidnist Sohodenniu: Zb. Nauk. Prats / NAPrN Ukrainy NDI Pryvatnoho Prava i Pidpriemnytstva; za Red. Akad. O. D. Krupchana. K.: Pravo Ukrainy. 2013. S. 102–169.
6. Nahnybida V. I. Vyznachennia Zdatnosti Uchasnykiv Mizhnarodnykh Komertsiiynykh Vidnosyn do Ukladennia Arbitrazhnoi Uhody. Universytetski Naukovi Zapysky. 2018. № 66. S. 69–80.
7. European Convention on International Commercial Arbitration. Geneva, 21 April 1961 Treaty Collection. United Nations Organization. URL: https://treaties.un.org/doc/Treaties/1964/01/19640107%2002-01%20AM/Ch_XXII_02p.pdf. (дата звернення: 03.04.2020).
8. Albert Jan van der Berg *The New York Arbitration Convention of 1958*. The Hague: Kluwer Law and Taxation Publishers, 1981. 480 p.
9. Про зовнішньоекономічну діяльність: Закон ВР УРСР від 16.04.1991 р. № 959-KhII // Відомості Верховної Ради УРСР. 1991. № 29. Ст. 377.
10. Про міжнародне приватне право: Закон України від 23.06.2005 р. № 2709-IV. Верховна Рада України. Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2709-15>. (дата звернення 03.04.2020).
11. Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб — підприємців та громадських формувань: Закон України від 15.05.2003 р. № 755-IV. Верховна Рада України. Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/755-15#n697>. (дата звернення 03.04.2020).
12. Judgement of the Supreme Court of the United Kingdom, dated 3 November 2010 in the case «Dallah Real Estate & Tourism Holding Co v Ministry of Religious Affairs». Supreme Court of the United Kingdom. URL: <https://goo.gl/dPJfMv>. (дата звернення 03.04.2020).
13. Cordero Moss G. *Legal capacity, Arbitration and Private International Law. Convergence and Divergence in Private International Law* / ed. by K. Boele- Woelki, T. Einhorn, D. Girsberger, S. Symeonides. Liber Amicorum Kurt Siehr. Utrecht: Eleven International Publishing, 2010. P. 619–635.